

PKO Bank Polski

KOMPLET SCENARIUSZY LEKCJI O FINANSACH DLA NAUCZYCIELA

Lekcja 3, klasy I-III
Do czego służą banki?

Materiał został opracowany
w ramach programu
edukacyjnego SKO

Lekcja 3 Klasy I-III

DO CZEGO SŁUŻĄ BANKI?

DO CZEGO SŁUŻĄ BANKI?

WPROWADZENIE MERYTORYCZNE:

Istnieją różne sposoby oszczędzania – część osób gromadzi pieniądze w domu, dzieci używają skarbonek, ale jednym z najpopularniejszych sposobów jest odkładanie pieniędzy w banku, który umożliwia nam również ich pomnażanie. Bank zajmuje się przede wszystkim gromadzeniem pieniędzy, prowadzeniem i obsługą rachunków przedsiębiorstw i osób fizycznych oraz udzielaniem kredytów. Banki potrzebują środków, aby udzielać kredytów ludziom lub firmom, więc pożyczają pieniądze od swoich klientów – główną formą tych pożyczek są depozyty, czyli oszczędności klientów wpłacane na konta przez ich właścicieli. Oprocentowanie depozytów (lokata terminowych) podawane jest w skali roku. Po terminie określonym w umowie bank wypłaca właścicielowi depozytu całą kwotę plus odsetki, które stanowią formę zapłaty dla klienta, który w tym czasie zrezygnował z innego sposobu wykorzystania środków. Oprocentowanie płaci również kredytobiorca, który jest zobowiązany do oddania bankowi kwoty kredytu powiększonej o należne odsetki. Podsumowując, oprocentowanie depozytu jest zyskiem dla klienta, a oprocentowanie kredytu jest kosztem, który musi zapłacić. Bank proponuje również wiele innych usług. Należy do nich na przykład prowadzenie rachunków bankowych dla instytucji i przedsiębiorstw (na których zapisywane są m.in. wszystkie wpłaty i wypłaty pieniędzy firmy, oraz pożyczki/kredyty, które zaciągnęła) czy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych dla osób fizycznych (zwanych potocznie kontami osobistymi), pozwalających m.in. przechowywać na nich swoje pieniądze, płacić przelewem za kupione usługi lub produkty. Do rachunków bank wydaje również karty płatnicze, czyli elektroniczne instrumenty płatnicze umożliwiające dokonywanie płatności bez użycia banknotów i monet. Przy użyciu kart można również wypłacić pieniądze z bankomatu. Klient otrzymuje też dostęp do swoich finansów przez usługę bankowości elektronicznej. Obejmuje ona serwis internetowy (możliwość logowania np. na komputerze) i aplikację mobilną – odpowiednik serwisu internetowego, zainstalowany na telefonie. Dzięki tym rozwiązaniom, klient może zarządzać swoimi finansami za pomocą komputera lub telefonu.

Dzieci mogą mieć różne możliwości poznawcze, kompetencje matematyczne etc. W związku z tym, warto dostosować materiał do potrzeb i możliwości grupy.

OPIS LEKCJI:

W czasie zajęć uczniowie klas I-III mają okazję, by uporządkować wiadomości o oszczędzaniu. Poznają podstawowe zadania banku i uświadamiają sobie korzyści płynące z oszczędzania w banku.

CELE LEKCJI:

Uczeń powinien:

- znać i stosować pojęcia związane z bankami i oszczędzaniem,
- wiedzieć, jak funkcjonuje bank,
- wymienić najważniejsze usługi bankowe,
- omówić korzyści wynikające z oszczędzania w banku.

POJĘCIA KLUCZOWE:

- oszczędzanie,
- bank,
- oprocentowanie,
- kredyt,
- funkcje banku,
- konto bankowe.

METODY:

- symulacja,
- praca ze schematem.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Nr 1 – symulacja „W banku” – instrukcja dla nauczyciela

Nr 2 – ćwiczenie „Co robi bank?”

Nr 3 – zadanie „Skarbonka czy bank?”

Flamastry, duże arkusze papieru, klej, nożyczki dla każdej grupy.

Do symulacji trzy banknoty po 100 zł oraz dwie monety 5 zł.

CZAS:

2 godziny lekcyjne

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Przypomnij uczniom podstawowe wiadomości o oszczędzaniu. Na poprzednich zajęciach uczniowie wskazali różne sposoby oszczędzania (lekcja „Skąd się biorą pieniądze w budżecie domowym i co z nimi możemy zrobić?”). Porozmawiaj o sposobach oszczędzania pieniędzy. Zapytaj, czy któryś z uczniów po ostatnich zajęciach podjął próbę oszczędzania jakiegoś zasobu, jeśli tak, to jak sobie radzi?
2. Powiedz, że ludzie w różny sposób gromadzą swoje oszczędności. Niektórzy chowają pieniądze w skarbonce lub w różnych miejscach w domu. Zapytaj dzieci, jak oszczędzają pieniądze. Czy mają skarbonki? Czy odkładają pieniądze na swoich rachunkach bankowych? Podkreśl, że bardzo wiele osób nie trzyma oszczędności w domu, tylko znosi je do banku. Sprawdź, czy dzieci wiedzą, co to jest bank. Wysłuchaj ich wyjaśnień.
3. Wyłutnierz uczniom w prosty sposób, jak funkcjonuje bank. Jeśli wcześniej byliście razem w banku, odwołaj się do przebiegu tej wizyty. Wyjaśnij uczniom, że w banku możemy przechować swoje pieniądze. Najprościej można to zrobić przez wpłacenie ich na bieżący rachunek bankowy. Wyjaśnij uczniom, jakie daje on możliwości i wskaż, że można z niego wypłacić tyle pieniędzy, ile wcześniej wpłacono. Niektóre rachunki pozwalają wypłacić więcej pieniędzy niż na nich jest (tzw. debet na koncie), ale wtedy trzeba je bankowi oddać, podobnie jak pożyczkę. Bank również może pożyczyć od nas pieniądze i wtedy oddaje nam je z pewnym zyskiem. Ten zysk wypłacany przez bank nazywamy oprocentowaniem. Taka sytuacja z reguły dotyczy kont oszczędnościowych i lokat, które pozwalają zarobić na swoich oszczędnościach, ale pod warunkiem, że przez jakiś czas nie będzie się z nich korzystać. Najczęściej pieniądze na rachunku bieżącym (ROR) nie są oprocentowane.
4. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, jak mogą skorzystać z pieniędzy zgromadzonych na koncie, jeśli nie znajdują się akurat w banku. W dyskusji podnosimy temat bankomatów, bankowości elektronicznej oraz kart płatniczych i kredytowych, wskazując na to, jakie funkcje ma każde z tych rozwiązań (na co nam pozwala).
Przy omawianiu bankowości elektronicznej należy wskazać, że dzięki popularnym urządzeniom elektronicznym, np. telefonom komórkowym, dostęp do naszego banku możemy mieć wszędzie tam, gdzie mamy połączenie z internetem. Taka usługa banku to bankowość elektroniczna, która pozwala na dostęp do kont bankowych oraz wpłacanie i wypłacanie z nich pieniędzy z dowolnego miejsca na świecie, jeśli tylko mamy dostęp do internetu. Przy omawianiu kart należy podkreślić, że pozwalają one na płacenie za zakupy, rachunki itp. bez użycia monet i banknotów, ale przy płaceniu kartą, tak samo jak podczas płacenia gotówką, ubywa nam pieniędzy. Pieniądze na karcie kończą się tak samo jak banknoty i monety w portfelu. Gdy korzystamy z karty debetowej, z reguły możemy wydać jedynie tyle pieniędzy, ile mamy na koncie. Karty kredytowe pozwalają nam wydawać pieniądze bez konieczności zakładania konta bankowego. Jest to możliwe, ponieważ taka karta pozwala właścicielowi korzystać z pożyczonych od banku pieniędzy. Płacąc kartą kredytową, zaciągamy kredyt, który będziemy musieli spłacić. Na koniec podkreśl, że bank nie musi być utożsamiany z budynkiem – obecnie, dzięki popularnym urządzeniom elektronicznym, np. telefonom komórkowym, dostęp do naszego banku możemy mieć wszędzie tam, gdzie mamy połączenie z internetem. Omów z uczniami, jak wygląda karta płatnicza, jakie ma kluczowe elementy. Wskaż i wyjaśnij, czym jest – numer karty, pasek magnetyczny, chip, pasek do podpisu, imię i nazwisko właściciela, data ważności, kod weryfikacyjny karty (CVC). Rozdaj dzieciom komplety pociętych puzzli przedstawiających obie strony karty płatniczej (Materiał Pomocniczy nr 1) oraz czyste kartki A4 i kleje. Następnie poproś uczniów, by ułożyli puzzle i przykleili je do kartki.

uczniowie skończą, wspólnie przypomnijcie, jakie ważne elementy można zaobserwować na karcie debetowej. Poproś uczniów, aby wskazali poszczególne elementy na swoich ułożonych puzzlach.

5. Poproś uczniów, żeby zastanowili się, po co bankowi pieniądze klientów, skoro musi płacić za ich przechowywanie. Co bank robi z tymi pieniędzmi? Wyjaśnij, na czym polega udzielanie kredytów. Powiedz, że inni klienci przychodzą do banku, aby pożyczyć pieniądze. W takiej sytuacji to kredytobiorcy płacą bankowi (znów użyj słowa „oprocentowanie”) dodatkową sumę za pożyczenie środków. Kredytobiorcy muszą pamiętać, by oddawać w terminie sumę kredytu wraz z dodatkowym oprocentowaniem. Oprocentowanie kredytów jest wyższe niż oprocentowanie depozytów, więc bank zarabia na tej różnicy.
6. Dla utrwalenia wiadomości o zadaniach banku przeprowadź prezentację zgodnie z instrukcją zamieszczoną w materiale pomocniczym nr 2.
7. Podsumowując prezentację, zapytaj klasę, kto odniósł korzyści dzięki działalności banku. (Oszczędzający, kredytobiorca, bank).
 - Jakie korzyści odniósł oszczędzający? (Bezpiecznie ulokował pieniądze, dostał dodatkową sumę – oprocentowanie).
 - Jakie korzyści odniósł kredytobiorca? (Otrzymał pieniądze z banku i mógł kupić potrzebną rzecz).
 - Jakie korzyści odniósł bank? (Zarobił dzięki różnicy pomiędzy oprocentowaniem oszczędności a oprocentowaniem kredytu).
 - O czym musi pamiętać osoba, która chce w banku pożyczyć pieniądze? (O oddawaniu w terminie każdej raty, zgodnie z harmonogramem spłat przygotowywanym przez bank).
8. Powiedz, że bank proponuje klientom również inne usługi. Sprawdź, czy uczniowie potrafią je wskazać. Wyjaśnij w prosty sposób, że w banku można na przykład założyć rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, z dostępem przez internet oraz przez aplikację mobilną, założyć lokatę oszczędnościową, uzyskać kartę bankomatową, zaciągnąć kredyt.
9. Podziel klasę na małe grupy. Rozdaj materiały pomocnicze nr 3, arkusze papieru i flamastry. Uczniowie wypełniają tabelkę, wypisując zalety i wady oszczędzania pieniędzy w skarbonce i w banku. Przygotowują też odpowiedź na pytanie: Która forma oszczędzania – skarzonka czy bank – jest bardziej korzystna dla oszczędzających?
10. Wysłuchaj przedstawicieli grup, którzy prezentują wyniki ćwiczenia oraz uzasadniają opinię grupy. Podsumuj wspólnie z klasą najważniejsze zalety i wady oszczędzania w skarbonce, na przykład: oszczędności są stale dostępne, można je wykorzystać w nagłej potrzebie, gdy brakuje pieniędzy na jakiś zakup, można pożyczyć rodzicom lub rodzeństwu. Można też odkładać pieniądze bezpośrednio po ich otrzymaniu. Podkreśl, że ta forma oszczędzania ma jednak wiele wad, np. ktoś oprócz właściciela może rozbić skarzonkę, można podejmować pochopne decyzje, bo pieniądze są stale dostępne pod ręką. Oszczędności nie da się w ten sposób pomnażać, a złożona suma pozostaje taka sama. Pomnażanie środków finansowych zapewnia bank. Oferuje on oprocentowanie pieniędzy, które wpłaciliśmy i zgodziliśmy się przez pewien czas nie wypłacać (depozytów), a w skarbonce jest zawsze dokładnie tyle pieniędzy, ile do niej włożyliśmy i ani grosza więcej.

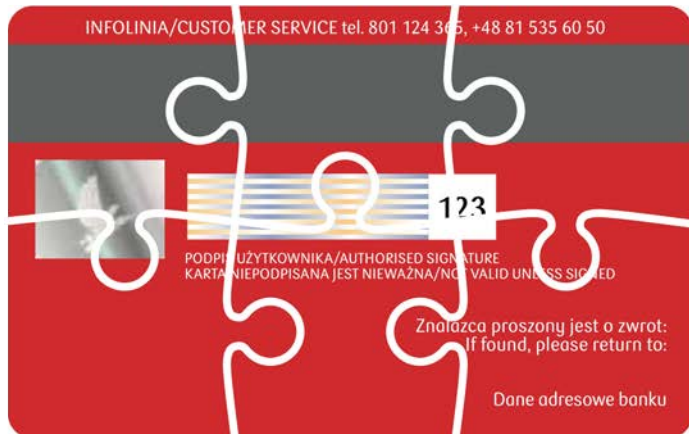
Pieniądże w banku są zabezpieczone przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. W razie upadłości banku, Bankowy Fundusz Gwarancyjny zapewnia klientom wypłatę środków pieniężnych do równowartości 100 000 EUR.

11. Na zakończenie zajęć poleć uczniom, by ponownie wymienili znane im korzyści z oszczędzania. Zwróć też uczniom uwagę, jak ważna jest systematyczność oszczędzania – małe kwoty stale odkładane złożą się na większą sumę oszczędności. Ważne, by dzieci uświadomiły sobie, że oszczędzanie oraz mądre wydawanie są podstawą gospodarowania. Zaoszczędzone zasoby czy pieniądze można w przyszłości wydać korzystniej, tak by swoim budżetem lepiej zaspokoić potrzeby swoje, swoich najbliższych, a czasem także wesprzeć osoby trzecie.

Podsumuj zajęcia. Zapytaj, czy wszystkie zagadnienia poruszane podczas zajęć są dla uczniów jasne. Poproś, aby powiedzieli, co zapamiętali z zajęć. Co mogą wykorzystać w życiu codziennym. Zostaw przestrzeń na zadawanie pytań.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Materiał pomocniczy nr 1:

Materiał pomocniczy nr 2:

Symulacja „W banku” – instrukcja dla nauczyciela

1. Powiedz klasie, że zademonstrujesz teraz, jak działa bank. Przygotuj stolik na środku klasy, umieść nad nim lub postaw na stoliku tabliczkę z napisem „Bank”. Powiedz, że jesteś pracownikiem banku – doradcą

klienta. Wybierz dwóch ochotników. Jeden z nich odegra rolę oszczędzającego, drugi – kredytobiorcy. Oznacz uczestników symulacji identyfikatorami lub naklejkami z napisami „oszczędzający”, „kredytobiorca”, „doradca klienta”. Daj im teksty ról i poleć, by zapoznali się z treścią kart.

2. Wręcz „oszczędzającemu” 300 zł i powiedz, że to jego pieniądze, które chciałby ulokować w banku na 3 miesiące. Przypomnij, że dzięki oprocentowaniu dostanie od banku co miesiąc 5 zł. Klient przekazuje do banku 300 zł. Podziel tablicę na dwie kolumny (depozyty, kredyty) i zapisz sumę na tablicy w rubryce „depozyty”.
3. Poproś teraz „kredytobiorcę”, który opowie klasie, że chciałby kupić drukarkę do komputera za 300 zł. Wyjaśnij, że każda osoba, która zaciągnie kredyt w banku, musi oddać pieniądze w określonym czasie, a dodatkowo zapłaci oprocentowanie. Jest to cena płacona bankowi za pożyczanie pieniędzy. Przekaz kredytobiorcy 300 zł. Zapisz sumę na tablicy w rubryce „kredyty”.
4. Powiedz, że minęły trzy miesiące. „Kredytobiorca” oddaje teraz całą sumę kredytu – 300 zł i oprócz tego płaci bankowi „oprocentowanie”, czyli dodatkowo 10 zł. Zapytaj klasę, ile pieniędzy zwrócił bankowi ten klient (310 zł) i zapisz działanie na tablicy ($300 + 10 = 310$).
5. Powiedz, że „oszczędzający” chce teraz wypłacić swoje pieniądze. Oddaj uczniowi 300 zł i dodaj mu 5 zł, które stanowi oprocentowanie ulokowanych w banku pieniędzy. Zapytaj uczniów, ile pieniędzy otrzymał oszczędzający (305 zł). Zapisz działanie na tablicy w rubryce „depozyty” ($300 + 5 = 305$).
6. Podsumowując symulację, zapytaj uczniów:
 - Kto odniósł korzyści dzięki działalności banku?
 - Jakie korzyści odniósł oszczędzający?
 - Jakie korzyści odniósł kredytobiorca?
 - Jakie korzyści odniósł bank?
 - O czym musi pamiętać osoba, która chce pożyczyć pieniądze w banku?

Role dla uczestników symulacji:

Oszczędzający

Masz oszczędności w wysokości 300 zł. Chcesz je ulokować w banku na 3 miesiące. Dzięki oprocentowaniu dostanie od banku co miesiąc 5 zł. Jaka będzie całkowita kwota Twoich oszczędności po 3 miesiącach?

Kredytobiorca

Masz tylko 10 zł własnych oszczędności. Chcesz kupić drukarkę do komputera za 300 zł. Zamierzasz zaciągnąć pożyczkę. Za trzy miesiące oddasz bankowi tyle, ile od niego pożyczyłeś (czyli tyle, ile brakowało ci do ceny drukarki) plus oprocentowanie, które po trzech miesiącach wyniesie łącznie 10 zł. Oblicz, ile pieniędzy zwrócisz bankowi. Dla młodszych uczniów rozbij na dwa polecenia: 1) ile pieniędzy pożyczyłeś od banku? 2) ile pieniędzy musisz oddać bankowi po trzech miesiącach?

Materiał pomocniczy nr 3:

Zadanie „Skarbonka czy bank?”

Pracując w grupach, wypełnijcie tabelkę. Wypiszcie zalety i wady oszczędzania pieniędzy w skarbnicy i w banku. Przygotujcie odpowiedź na pytanie:

Która forma oszczędzania – skarbonka czy bank – jest bardziej korzystna dla oszczędzających?

Uzasadnijcie opinię. Przedstawiciel grupy zaprezentuje ustalenia całej klasie.

W przypadku najmłodszej grupy wskazane może być zrealizowanie ćwiczenia w formie dyskusji.

Oszczędzanie w skarbonce		Oszczędzanie w banku	
zalety	wady	zalety	wady

